

Franckesche Stiftungen zu Halle

Considerationes Modestae & pacificae Controversiarum De Justificatione, Purgatorio, Invocatione Sanctorum, Christi mediatore, & Euchariastia

Forbes, William

Helmstadii, A. MDCCIV.

VD18 11391456

Caput III. In quo fusius adhuc de imputatione iustitiae Christi tractatur.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-219598

stionibus & definitionibus, secundum quas nonnulli magno supercilio primam in omnibus auctoritatem sibi arrogantes, & de omnibus facile pronunciantes, fortassis etiam nostram hanc damnaverent sententiam, quae propriam, & quae ex suis operibus esset, (pag. 50.) coram Deo justitiam derogamus omnibus Adae filiis, & docuimus, una Dei in Christi niti nos posse justitia, una illa justos esse coram Deo, destitutos propria, nisi hoc ipsum adstruxissemus, aliquanto diligentius. Haec ille. Prolixitatis vitandae studio, caetera, quae dicenda sunt, in caput sequens rejicienda duxi.

CAPUT III.

In quo fusius adhuc de imputatione justitiae Christi tractatur.

CANONICI colonienfes in suo Antididagm. ubi tractant de causis, per quas justificamur, haec habent de causa formali: *Justificamur a Deo justitia duplici, tanquam per causas formales & essentielles. Quarum una & prior est consummata Christi justitia, non quidem quomodo extra nos in ipso est, sed sicut, & quando eadem nobis, dum tamen fide apprehenditur, ad justitiam imputatur. Haec ipsa ita nobis imputata justitia Christi, praecipua est & summa justificationis nostrae causa, cui principaliter inniti & fidere debemus. Aliter vero justificamur formaliter per justitiam inhaerentem, qua remissio peccatorum simul cum renovatione Spiritus sancti, & diffusionem charitatis in corda nostra, secundum*

duna

dum mensuram fidei uniuscujusque, nobis donatur, infunditur, & fit propria. Haec illi.

Inclinasse videntur in hanc sententiam, inquit Vega, auctores etiam libelli, a Carolo V. Imp. collocutoribus in Comitibus ratib. ad promovendam conciliationem oblatis ann. 1541. ut legitur est apud Goldast. Constit. Imper. tom. 2. pag. 186. cap. 5. de Justificatione hominis. Vbi inter caetera bona nobis communicata in justificatione nostra, ponunt imputationem justitiae Christi, & fideatenus dicunt nos justificari, i. e. acceptari & reconciliari Deo, quatenus apprehendit misericordiam & justitiam, quae nobis imputatur, propter Christum & ejus meritum, non propter dignitatem seu perfectionem justitiae, nobis in Christo communicatae; & fidelem animam aiunt non inniti justitiae sibi inhaerenti, sed soli justitiae Christi nobis donatae; sine qua omnino nulla est, nec esse potest justitia. Pag. 51.) Licet enim non utantur hi, inquit Vega loco supra citato, verbo formaliter, neque dicant justitiam Christi causam formalem nostrae justificationis, sicut Colonienses; tamen eandem cum illis videntur secuti sententiam, quia praeter justitiam inhaerentem, alteram justitiam (nempe Christi) communicari nobis asseruerunt, quae praecipue sumus justis, cuique soli debeamus inniti.

Contarenius cardinalis, vir doctrina & vitae integritate insignis, qui Comitibus illis ratib. interfuit, in tract. de Justif. ita inquit: *Quoniam ad duplicem justitiam pervenimus per fidem, justitiam inhaeren-*

inh
m
nob
Chr
mir
cor
exij
nit
just
te
just
pote
cem
die
con
hab
esse
est
De
Sun
li n
stif
cili
tan
scil
for
qv
sen
re i
tia

inhaerentem nobis & charitatem ac gratiam qua effici-
mur consortes divinae naturae, & justitiam Christi
nobis donatam & imputatam, quoniam inseri sumus
Christo & induimus Christum; restat inquirere,
nuranam debeamus niti, & existimare nos justificari
coram Deo, i. e. sanctos & justos haberi. Ego prorsus
existimo, pie & christiane dici, quod debemus niti,
niti, inquam, tanquā re stabili, quae certo nos sustentat,
justitia Christi nobis donata, non autem sanctita-
te & gratia nobis inhaerente. Haec etenim nostra
justitia, est inchoata & imperfecta, quae tueri nos non
potest, quin in multis offendamus, & assidue pec-
cemus, ac propterea indigeamus oratione, qua quoi-
die petamus dimitti nobis debita nostra. Idcirco in
conspectu Dei non possumus, ob hanc justitiam nostram,
haberi justī & boni, quemadmodum deceret filios Dei
esse bonos & sanctos. Sed justitia Christi nobis donata
est vera & perfecta justitia, quae omnino placet oculis
Dei, in qua nihil est, quod Deum offendat, quod non
summopere Deo placeat. Hac ergo sola certa & stabi-
li nobis nitendum est, & ob eam solam, credere, nos ju-
stificari coram Deo, i. e. justos haberi & dici. Hæc ille.

Multo aequius & moderatius etiam post Con-
cilium tridentinum de hac loquendi formula,
tantopere a Patribus illius concilii damnata, quod
scilicet Christi justitia nobis imputata justī simus
formaliter, pronunciavit Ru. Tapperus, quan-
quam & ipse de re illa diversum a Protestantibus
sentiret, art. 8. de Justif. pag. 27. Et si, inquit, in
re ipsa esset consensus, (i. e. si non excluderetur justi-
tia inhaerens) non esset multum de verbis sermonis.

que forma pugnandum; quae ob varios tropos, quibus scripturae, & nos etiam plerumque utimur, permitti & dissimulari possit; (Pag. 52.) quod videlicet Christi justitia nobis imputata justii simus formaliter, tamen nostra justitia non sit justitiae Christi participatio, nisi in genere causae efficientis. Et paulo post: Simili itaque tropo & nos justii nominari possumus imputatione justitiae Christi, sicut figurata est locutio, quod Christus nobis factus est sapientia & justitia, 1. Cor. I. 30. Pro nobis peccatum fecit, ut nos efficeremur justitia Dei in ipso, 2. Cor. 5. 21. Dominus justitia nostra, Jer. 23. 6. Super hac igitur sermonis forma & loquendi modo, non multum esset contendendum, si nobis concederent adversarii, quod propria justitia nobis inhaereat, sicut proprium ex Adamo contrahimus peccatum, nos intrinsece commaculans.

Rectius tamen nonnulli alii theologi Protestantibus & Romanensibus, communiter, justitiam vel obedientiam Christi nobis imputatam seu applicatam, non causam formalem, sed causam meritoriam tantum & impulsivam, quam *πρὸς ἀλλοτρίαν* nominant, justificationis nostrae esse statuunt. Justitia enim Christi nos justificari, & ut causa formali, & ut meritoria, (quod asserunt illi, qui priorem tuentur sententiam) dici non potest; nam fieri nequit, ut eadem res simul sit causa efficiens, ad quam meritum reducitur, & formalis ejusdem effecti, quia sic simul & de essentia effecti foret, & non foret; cum causa formalis interna sit, efficiens autem externa tantum, uti constat.

Dico

Dico igitur, rectius statui justitiam Christi causam meritoriam, non formalem justificationis nostrae, quia praeter id, quod dictum est, illud primo universa clamat scriptura; hoc autem nulla omnino scriptura clare & necessario evincit. Quod enim Jer. 23, 6. Christus nominatur *Dominus justitia nostra*, (quem locum cum sequentibus, ut caeteri omnes Protestantes, qui hanc sententiam tuentur, vehementer urgent, ita nemo magis quam episcopus wintoniensis (*Bilsonus*) in concione quadam anglicana, doctissima alioqui, de Justificatione in Christi nomine, super hunc locum) & in loco illi parallelo, 1. Cor. 1. 30. dicitur *factus nobis a Deo sapientia & justitia*, sensu causali & figurato, non proprie intelligendum est; quia scilicet Christi merito veram justitiam & divinam sapientiam, sanctificationem & redemptionem a Deo accipimus. Quomodo, (pag. 53.) Eph. 2. 14. *Christus pax nostra* vocatur; quia pacem nobis suo merito conciliavit. Sic locorum peristases diligenter excussae cogunt, sic interpretes omnes doctiores suadent, haec dicta esse explicanda. Quod 2. Cor. 5. 21. *fecisse pro nobis peccatum* dicitur *Deus Christum, qui non noverat peccatum*, hunc habet sensum; Deus Christum fecit hostiam, seu sacrificium pro peccatis nostris: (ut multi, cum veteres, tum recentiores vocabulum *peccati* hoc loco ex variis veteris scripturae locis intelligunt) vel hominem morti, miseriis ac aerumnis variis obnoxium, & per haec peccatoribus similem, ut per *peccatum* similitudo peccati vel poena peccati

ti intelligatur; vel, ut Chrysost. aliique Graeci, nostri causa tractavit eum, tanquam ipsum peccatum, ipsum scelus, i. e. tanquam hominem insigniter sceleratum, ut in quo posuerit iniquitatem omnium nostrum, Jes. 53, 5. quando scilicet eum pro nobis morti crucis subiecit, quo maledicto & ignominioso supplicii genere solent affici famosi latrones; *ut nos per eum* (graece, *ἐν αὐτῷ*. Hebraismus est, pro *δι' αὐτοῦ*). Sic etiam exponit Oecumenius) i. e. per Christi meritum, *efficeremur justitia Dei*, seu vere justii, ea nempe justitia, quae a Deo nobis donata, & Deo probata, propter Christum, sit, remissis scilicet peccatis nostris omnibus, & nobis per spiritum Christi sanctificatis. Consulantur interpretes omnes doctiores, veteres atque recentes, in locum; nos enim nunc commentarios non scribimus. Ita ut nihil minus ex hoc loco intelligi possit, quam ab iis, qui hanc sententiam propugnant, hinc infertur, *omnem nostram justitiam, qua coram Deo justificamur, externam esse*, ipsam scilicet Christi justitiam, quae nostra fiat, dum nobis illam gratuito Deus imputat, eodem, ut loquuntur illi, modo, quo Christus peccatum sive peccator factus est, non propter peccatum sibi inhaerens, sed propter imputationem nostrorum peccatorum. Nihil nunc dicam, quam a vero alienum sit, quod hinc & alibi passim ab aliis affirmatur, *Christum vere & realiter per imputationem coram Deo peccatorem habitum fuisse*. Suscepit quidem Christus in se sponte,

sponte, atque etiam ex patris mandato, debitum solvendae poenae nostris peccatis debitae, (ex quo non peccator, sed justus, immo justissimus dici meruit) peccata tamen Pag. 54) nostra eorumque reatum in se proprie non recepit: longe enim aliud peccatum est, quam debitum solvendae poenae; nam hoc est effectus consequens, potestque quis debitum pro alio velle solvere, quamvis illius peccatum in se proprie non recipiat. *Peccatum non suscepit*, inquit Augustinus de Verbis apost. serm. 14. *sed poenam peccati suscepit; suscipiendo sine culpa poenam, sanavit & culpam.* Et contra Faustum. lib. 14. cap. 4. *Suscepit Christus sine reatu supplicium nostrum, ut inde solveret reatum nostrum, & finiret etiam supplicium nostrum.* Sic ille. Nam nec decuit, neque etiam fieri potuit, ut Christus veram injustitiam in se reciperet; sic enim minime fuisset idoneus ad satisfaciendum Deo pro injustitia nostra. Sed de tota hac nova atque etiam falsa hujus loci expositione, lege inter recentiores Protestantes doctissimum Bilsionum, episcopum quondam wintoniensem, in sua Recognitione passionum Christi, pag. 271. 272.

Neque etiam testimonia Patrum, quae ad hanc sententiam firmandam vulgo citantur, hoc probant. Verba illa Augustini in Enchirid. ad Laurent. cap. 41. quae clarissima illis videntur: *Ipse ergo peccatum, ut nos justitia; nec nostra, sed Dei sumus; nec in nobis, sed in ipso. Sicut ipse peccatum non suum, sed nostrum; nec in se, sed in nobis constitutum, si-*

militudine carnis peccati, in qua crucifixus est, demonstravit, sic sunt intelligenda, ut cuius locum legenti clarissime patet: Christum, in quo peccatum non erat, pro nobis peccatum fecit Deus, cui reconciliandi sumus, hoc est, sacrificium pro peccatis, per quod reconciliari valeremus: Ipse ergo peccatum, i. e. in similitudine carnis peccati, in qua venerat, sacrificatus est, ad diluenda peccata nostra, non sua: ut nos justitia, i. e. ut nos iusti essemus, non nostra, i. e. non justitia nostris viribus parta, sed Dei, i. e. a Deo donata; nec in nobis, i. e. non ex nobis ipsis profecta, sed in ipso, i. e. ex ipso & per ipsum. Nihil enim magis alienum a mente S. Augustini fingi potest, quam justitia divinitus infusa, sed semper cum remissione peccatorum conjuncta, propter Christi meritum nos non justificari. Eodem modo intelligenda sunt omnia, quae hanc in rem ex Augustini citantur serm. 61. de Verbis Domini, serm. 6. de Verbis apostoli, conc. 2. in psal. 30. & enarratione primae partis psal. 70. sicut & verba (pag. 55.) Bernardi, serm. 61. () super Cantica: Domine memorabor justitiae tuae solius; ipsa est enim & mea.*

(*) Super Cantica] Id est, in canticum canticorum: cuius tria priora capita B. Bernardus 86. sermonibus illustrare studuit. Reliqua autem 48. non sunt Bernardi, quamvis in ejus operibus essent, sed Gilberti, abbatis de Hoilandia in Anglia, ordinis cisterciensis, ut habet inscriptio in edit. Paris. A. 1551. & observant Cave in Hist. lit. 450. ac Du Pin p. 90. tomi 9. de la Biblioth. des auteurs ecclesiastiques.

& epist. 190. ad Innocentium papam, & in serm. ad milites templi, cap. 11. & verba Justini martyris in (*) epist. ad Diognetum: *Quid enim aliud potuit peccata nostra tegere, quam ejus justitia? in quo alio nos iniqui & impii, pro justis haberi possumus, quam in solo filio Dei. p. 500.* haec, inquam, omnia atque alia consimilia, non sunt aliter intelligenda, quam de imputatione seu communicatione justitiae Christi, per modum meriti, aut alia quacunque ratione considerata, non per modum causae formalis justitiae, seu justificationis nostrae; ut evidenter patet legentibus haec aliaque Patrum dicta & scripta.

Neque etiam ulla necessaria ratio ejusmodi imputationis justitiae Christi afferri potest. Quicquid enim imperfectionis cum peccato conjunctum inest, aut inesse creditur in justitia nostra inhaerente, vel habituali, vel actuali inde emanante, (an enim omnis omnino imperfectio sive defectus & exiguitas justitiae nostrae in hac vita vere & proprie peccatum sit, infra dicetur) *id totum gratis remittitur propter meritum justitiae Christi nobis imputatum*, ita ut praeter remissionem peccatorum & justitiam inhaerentem, quae utraque effectus est satisfactionis & meriti Christi nobis imputati, haud quaquam opus sit ad formalem justificationis rationem constituendam nova illa imputationis justitiae Christi ratione. Immo

F 4

si per

(*) Epist. ad Diognetum] Quae si non Justini, antiqui tamen etiam, quique tempore persecutionum, quibus christiani premebantur, vixit, est auctoris. Du Pin Biblioth. des aut. eccl. tom. 1. §.

si per justitiam Christi imputatam justī habemur & essemus, perinde ac si propria sit nostra intrinseca & formalis justitia, haec incommoda inde sequi viderentur: I. ut urgent Romanenses, *non minus justī cēseri deberemus coram Deo, quam ipse Christus.* Hoc quidem discriminis intercedit, quod Christus a se & in se, seu inhaerenter justus sit, nos tantum precario & imputative, i. e. ab illo, & in illo. Nihilominus tamen per Christi justitiam nobis sic imputatam, verissima Dei aestimatione aequē justī cēseremur & essemus, quā ipse Christus: quod christianae aures vix ferre possunt. Certe nec scriptura, nec Patres unquam, aut usquam, ita loquuntur. II. *Omnes, qui justificantur, aequē justificantur*, quia non diversa participatione justitiae a Christo transfusae justī sunt, sed sola imputatione unius & ejusdem justitiae Christi, quae tota singulis aequē imputatur. Distinctio hic adhiberi solita ab iis, qui huic sententiae favent, ad hoc incommodum vitandum inter *justitiam justificationis & sanctificationis*, non est satis solida, ut cap. seq. monstrabitur. (pag. 56.) Denique III. hinc sequitur, *justos in hoc seculo justiores esse, quam in vita aeterna futuri sint*; quum hīc omnes per ipsam Christi justitiam omnium longe perfectissimam sibi imputatam vere coram Deo justī habeantur & sint, illic singuli suam tantum habituri sint; quum nihil amplius loci ejusmodi Christi justitiae imputationi futurum sit, propter perfectionem justitiae inhaerentis, quae tamen ipsa Christi justitia multo erit inferior. Ad

Ad extremum illis Protestantibus, qui *formam justificationis*, immo totam essentiam, *in sola peccatorum remissione* constituunt, (quod faciunt ex iis non pauci) haec imputatio justitiae Christi non per modum causae meritoriae tantum, sed & per modum causae formalis, aut saltem *quasi formalis*, ut quibusdam loqui placet, non probatur. Calvinum in his cum Bellarm. de Justif. lib. 2. cap. 6. ipso capitis initio, & cum quibusdam etiam Protestantibus, vix numerare possum: licet enim aliquando Calvinus totam justitiam nostram in gratuita peccatorum remissione constituat, ut lib. 3. Institut. c. 2. num. 21, 22. & in Antid. Conc. trid. ad sess. 6. & comment. ad Rom. 4. 5. & in Psal. 32. alibi tamen (ut Bellarm. ipse de Justif. libro dicto cap. 1. sect. *Joh. Calvinus*, & cap. 2. sect. *Sed non minore fraude*, fateri cogitur) disertis verbis, justificationem in peccatorum remissione, & justitiae Christi imputatione positam esse, dicit. lib. Institut. jam dicto, cap. 11. n. 2. & rursus ibidem n. 3. *Justificare nihil aliud est*. Locos hos Calvini in speciem pugnantes, aut certe valde ambiguos, qui illius dictis mordicus inhaerent, ut Pareus, Chamierus, aliique, conciliare satagunt: an solide satis, judicet candidus lector. Piscator Exegeti aphorismorum doctrinae christianae ex Calvini Institut. maximam partem excerptorum, de Justif. aphor. 14. pag. 305. affirmat, formam justificationis esse ipsam remissionem peccatorum, sive non imputationem, vel, quod idem valet, justitiae imputationem.

Quod etiam pag. 306. ex pluribus scripturae locis probare nititur; & aphorismo 15. pag. 307. Christi iustitiam seu obedientiam illam, quam Patri praestitit, pro causa tantum procacitica seu meritoria habet. Vorstius Tesserad. antipist. parte 2. pag. 32. *Atque hoc demum sensu, inquit, alienam iustitiam nobis imputari docemus Protestantes, Pag. 57.)* quatenus aliena, hoc est, Christi solius obedientia, tanquam causa meritoria, formalem nostram iustitiam, h. e. remissionem peccatorum, per quam omni modo iusti coram Deo constituimur, nobis comparatam esse affirmamus. Interim iustitiam Christi proprie dictam, h. e. obedientiam ejus tum activam tum passivam, item sanctitatem ejus nativam, sic nobis imputari, ut ipsa nobis subjective inhaereat, atque ita nos formaliter per eam iusti constituamur, id neque nos asserimus, neque uspiam in S. literis indicatum esse dicimus. Et rursus ibidem, pag. 49. Iustitiae Christi nomine, vel ipsam a Christo praestitam obedientiam intelligimus, & tum obedientiam illam Christi non quidem proprie in se & per se, sed effective tantum, sive ratione fructus & effectus sui, nobis imputari, h. e. impartiri & communicari dicimus; vel per iustitiam Christi, ipsam in abstracto sive in genere acceptam iustitiam, ex gratia Dei nobis imputatam, sed tamen obedientia Christi revera partam, intelligimus: & tum verbum imputandi per verbum donandi, sive re ipsa attribuendi facile patimur explicari: nam certe utrumque verissimum est, & fructum obedientiae Christi re ipsa nobis donari, ita ut subjective nobis inhaereat,

haereat, adeoque obedientiam ipsam hoc sensu nobiscum communicari, (prout jure spiritualis conjugii nostrum est, quicquid Christus habet) & propter eandem Christi obedientiam nos, quicumque in Christum credimus, justos a Deo reputari, sicut Rom. 3. 24, 25, 26. 4. 24, 25. & 5. 25. & seq. item 1. Cor. 1. 30. & 2. Cor. 5. 19. 21. & alibi videre licet. Interna fatemur, longe tutius esse, ipsas scripturae phrasas in hoc gravissimo argumento praecise & simpliciter usurpare, quae vel justitiam nobis in genere (non in specie hujus vel illius justitiae) imputari, vel, fidem ad justitiam nobis imputari, dicunt, & utramque phrasin per remissionem sive non imputationem peccatorum declarant. Confer etiam pag. 114. Idem quoque in suo Antibellarmino pag. 600. affirmat multorum Protestantium nomine, formam justificationis veram & propriam, esse ipsam justitiae imputationem, vel, quod idem est, peccatorum remissionem, & pluribus argumentis idem confirmare satagit. p. 601. 602. Lege & pag. 607. 608. 611. Vide ejusdem Scholia alexicaca contra Sibrandum, pag. 207. 208. 210. 285. Remonstrantes in Responsione ad Specimen calumniarum, pag. III. (Pag. 58.)

An obedientia Christi formaliter est nostra justitia? Fatemur, hoc a nonnullis dici; sed quomodo hoc consequenter dici possit, non videmus. Nam si Christi obedientia formaliter est justitia nostra, quomodo fides nobis imputatur in justitiam, propter obedientiam, sive meritum Christi? obedientiam enim Christi formaliter, propter obedientiam Christi, ut causam προαίτιαν, nobis imputari, absurdum

dum